

CÂTEVA CONSIDERAȚII DESPRE IUBIRE

Autor: Alexandra Popa | 14 decembrie 2021

În toată istoria lumii, nu au existat gânditori care să nu fi abordat tema *iubirii*. De la *Banchetul* lui Platon sau teoriile Sfântului Augustin până la Spinoza, sentimentele au făcut obiectul unor lungi dezbateri despre natura și conținutul acestui mod de a ne trăi existența. Iubirea este un fapt care ne însoțește pe parcursul vieții, fie că este vorba de iubirea față de un potențial partener, de un părinte sau de Dumnezeu. Dar, mai presus de orice, dragostea este singurul lucru care ne determină să ieșim din propria persoană, să renunțăm pentru o clipă la identitatea personală spre a ne apropia de celălalt. Contrar anumitor concepții ale Sfântului Augustin, iubirea nu reprezintă strict manifestarea dorinței. A privi lucrurile în acest fel înseamnă a desființa ce reprezintă dragostea însăși, a-i transforma esența într-un joc al posesiunilor și ideii de control. Iubirea pornește într-adevăr de la dorință, însă este mult mai mult decât atât. Prin satisfacere, dorința se eludează, se estompează, însă dragostea este ceva ce nu poate fi niciodată pe deplin satisfăcut. Complexitatea fenomenului rezidă în ideea de *non-separabilitate* - nu vrei să te desparți de obiectul iubit, nici măcar în situațiile în care acesta este asociat cu simțăminte de durere și suferință. Preferăm nesiguranța și teama în locul unei indiferențe neconfortabile.

Totodată, iubirea înseamnă unirea cu obiectul iubit, nefiind vorba despre o distanță fizică, ci despre o conectare spirituală, despre nevoia de a-i transmite *celuilalt* că suntem alături de el. Putem să ne simțim apropiați de un prieten, deși el se află la mii de kilometri distanță. Important este că el știe că suntem acolo, că se poate baza pe noi în orice circumstanțe. Astfel, iubirea este sânguință, efortul de a ne canaliza energia și resursele spre *binele* celui de lângă noi. Spre deosebire de ură, care desființează și anihilează, iubirea încearcă să își confirme obiectul.

Când Platon vorbește despre o formă *înaltă* a iubirii, el proiectează sentimentul pe culmile gândirii. A iubi fără rațiune este un păcat. Aparențele și plăcerile sunt lucruri trecătoare, omul trebuie să învețe să iubească frumusețea sufletului, dar nu frumusețea fizică. Acesta este punctul în care iubirea se întâlnește cu adevărata cunoaștere. La

Început, doi îndrăgostiți pot afirma detașat că nu au simțit nevoia de contact sexual. Asta nu înseamnă ca el lipsește sau că nu se va produce niciodată, ci doar că, pe o scară a valorilor, această dorință se va ivi în plan secundar. Aceasta este, în concepția lui Platon, *iubirea autentică*, diferită de sentimentul instinctual. În cazul sentimentului pur sexual, dorința preexistă cunoașterii obiectului. Atracția, entuziasmul și exaltarea nu au nimic de-a face cu puritatea trăirii. Dragostea exprimată în acest chip poate asigura perpetuarea speciei, dar nu desăvârșirea ei.

O altă perspectivă interesantă, dar, în viziunea mea, destul de exagerată, este cea lui Stendhal. Este foarte probabil că motivația sa de a o concepe a fost suscitată de experiența personală. În toată viața sa, Stendhal nu a fost iubit de nicio femeie. Pentru autor, iubirea reprezintă falsificarea realității, proiectarea unor perfecțiuni înșelătoare spre o ființă care este, în esența sa, imperfectă. El argumentează că oamenii sunt atrași de ideea de *iubire*, obiectul stimat nefiind decât un simplu pretext. Nașterea dragostei este o greșeală în sine, întrucât pornește de la o eroare. Obiectul fiind același, lucrul firesc care se produce este repetarea permanentă a unor stări afective. Punctul culminant este, astfel, moartea sentimentului. La fel de cunoscută este teoria sa despre *crystalizarea* iubirii. Când arunci o creangă în interiorul unei peșteri, spune același scriitor, a doua zi o găsești transformată. La fel se întâmplă și în sufletul bărbatului. Imaginea feminină nudă construită în mintea partenerului este acoperită de toate idealurile posibile. Din nou, iubirea este suprimată, redusă la o sensibilitate superficială, dar de data asta din cauza manifestării unei gândiri superficiale în abordarea subiectului.

La polul opus, Chateaubriand nu are nicio problemă în a descoperi iubirea. De fapt, eforturile sale sunt reduse în această direcție. Bărbat destul de scund, el nu cucerește aproape deloc prin aspectul fizic, ci prin farmecul autentic pe care îl exercită asupra femeilor din jurul său. Pentru acesta, dragostea nu durează mai mult de 8 zile, însă iubitele sale rămân prinse sub mrejele geniului său. În acest sens ar putea fi explicat *donjuanismul*. Contrar concepțiilor comune, a fi Don Juan nu înseamnă a umbla după mai multe femei sau a cuceri ținte ușoare, ci a produce pasiune și entuziasm rezistente la trecerea timpului, chiar și asupra unei singure ființe. Unirea aceasta definitivă, la un nivel al spiritului, ignorată de Stendhal, este cea care nu moare niciodată. Odată cu scurgerea timpului și prin neconsumarea actului, ea se poate estompa, își pierde din intensitate, însă urmele sale vor rămâne în adâncurile conștiinței. Aici se manifestă diferența absolută între diversele moduri de a iubi. Persoana care a iubit cu adevărat va simți în continuare atașament față de ființa iubită, devotament care trece dincolo de orice limită spațială. Destinul său va fi legat pe veșnicie de cel de care s-a îndrăgostit.

Din punctul meu de vedere, iubirea este sau ar trebui să fie întregirea cu o altă ființă, topirea individualității noastre în individualitatea celuilalt și invers. Dar, tot mai des, pentru omul contemporan, atașamentul sufletesc puternic pierde teren în favoarea

iubirii de sine. Egoismul, sentimentele de superioritate, înlocuirea par a fi simptome recurente ale iubirii de secol al XI-lea. Adevărul este că majoritatea oamenilor fie nu știu să iubească, fie proiectează atribute absente asupra obiectului iubit. *Idolatrizăm* dar nu știm *ce* sau *de ce*. Ne agățăm de oameni goi pe dinăuntru pentru a ne satisface, la rândul nostru propriile neajunsuri sau facem eroarea de a uita că unul dintre principalele atribute ale ființei umane este *unicitatea*. Când iubim, trăim cu falsă senzație că persoana de lângă noi deține aceeași calitate sufletească, că ar face pentru noi exact același lucru pe care l-am face noi pentru el sau ea. Realitatea este însă că oamenii abandonează, pleacă, și, de cele mai multe ori, nu o fac fără încercarea cruntă de a anihila obiectul odată *presupus* iubit. Unde se sfârșește iubirea ia naștere ura și, ulterior, indiferența. În final, ceea ce ar trebui să realizăm este că dragostea ar trebui să reprezinte cea mai frumoasă manifestare a renunțării la *ego*, întoarcerea la nevinovăția și sinceritatea sentimentului.

Imagine: René Magritte - „The Lovers II” (1928); Sursa: renemagritte.org